

LOGOSZ ÉS METALOGOSZ

„Egocentrikus materializmusnak” nevezhetném provokatív fogalmazással azt a módszert, amely az énmámor – valamilyen fokon mindig adott – szomjúságából a legbiztosabban építheti fel a szellem valóságának evidenciáját.

„Materializmusról” abban az értelemben beszélek itt, ahogy például Szabó Lajos „nyelvi materializmusról” beszél. A szó tehát a kétségbevonhatatlan kezdetet jelöli, minden idealizmustól legtávolabb eső pozícióból. A „materializmus” így a legmasszívabb ellenállás megkerülhetetlenségét szimbolizálja. A legmasszívabb, nem a legmélyebb ellenállását. A feladat éppen ennek egyesítése a legmélyebb ellenállással. Az „ego” pedig éppen az énmámort fejezi ki. Ha ezt leképezhetem egyéniség és személyiség viszonyára, az egyéniség a legmasszívabb és legmélyebb ellenállás egybeesését jelentheti: az egyéniséget mint a személyiség belső ellenállását mutatja be. Ez az ellenállás: ellentmondás. A személyiség ellenálló pólusa tehát nem létezik anélkül, amivel szemben ellenállás, nem létezik a személyiség nélkül. Az ego nem az egyéniség, hanem az egyéniség és a személyiség poláris feszültsége.

Ami ezt az egocentrizmust a triviális értelemben vett egocentrizmustól megkülönbözteti az, hogy a benne szereplő „én” végtelen skálájú. A személyiségig visz a sugara, de itt sem ér véget, hanem a személyiség intenziós mozgásába torkollik.

Az énmámor szomjazása a halhatatlanság szomjazását is jelenti (trisna¹, de negatív előjel nélkül!) – és a szomjúság a víz létezésének bizonyítéka.

Ez az „egocentrikus materializmus” az énmámor reduktív elemzésével jutna el a szellem realitásához. Mert az énmámor szomjazása a közösség, a nyelv és annak a végső dicsőségnek szomjazása is, amely képmása Isten dicsőségének, úgy ahogy a Kedussá² leírja – és úgy, ahogy az ember Isten képmása.

A nyelv és a gondolkodás feltétele bizonyos mértékig elvonatkoztatás az énmámortól. A közösség feltétele.

A logosz közbeiktatása.

Minél kevésbé vonatkoztat el valaki, vagy valamelyik csoport az énmámortól, annál ideológikusabb a gondolkodása. De ez így nem is pontos: minél kisebb sugarú az „én” a daimóntól a személyiségig terjedő skálán, annál ideológikusabbá teszi gondolkodását az énmámor.

Különbséget kell tenni ideológia és hit között.

A hitet az különbözteti meg az ideológiától, hogy az „én” sugarát minél jobban igyekszik meghosszabbítani a személyiség felé, és énmámora ennek a nagyobb és növekvő sugarú ének a māmora.

¹ Trisna: szomjúság, életszomj, létszomj. Buddha szerint minden szenvedés gyökere: „Ez a szenvedés keletkezésének nemes igazsága: a szenvedés oka a szomj, amely egyik újjászületésből a másikba visz, s örömmel és vágyakozással párosulva ebben is, abban is kedvét találja: a gyönyör szomjazása, a keletkezés szomjazása, az elmúlás szomjazása.” SCHMIDT József: *Ázsia világozása*. Budapest, 1924. és 1995. 126.

² Zsidó ima, amely magában foglalja Jesájá 6, 3.-at: és Jehezkiél 3, 12.-t. V.ö. *A nyelv legbelső szentélye*.